

Råda kyrka

Kyrkan är belägen på åsens krön och dess kyrkspira är synlig från Lidköping. Enligt sägen blev den helgad åt Maria Magdalena. Den är byggd av sandsten och den västra delen är den äldsta, troligen från mitten av 1100-talet. En huggen dopfont av engelsk typ finns, troligtvis från denna tid, samt ett vackert skulpterat dopstall av trä. Det fanns förr på museet i Skara men är nu tillbaka i kyrkan. Den äldsta träskulpturen, ett illa medfaret krucifix, är från omkring 1270. Det finns även tre medeltida träskulpturer. Predikstolen är av trä och köptes år 1689, förmodligen av en konstnär vid namn Georg Baselaque. Han tillhörde Läcköskolan d.v.s. de konstnärer som omgav Magnus Gabriel de la Gardie på Läckö. Altaret och altarprydnaden sattes upp år 1700. Under åren har kyrkan byggts om och byggts ut ett flertal gånger. En portal mot norr har bl.a. murats igen. Vid den södra portalen byggdes vapenhuset under medeltiden. Då tillkom även sakristia och torn.

År 1719 byggdes sakristian ut för att ge plats åt ett gravkor för godsägarna på Ågården. När klockorna flyttades till tornet försvann den klockstapel som förut härbärgerat dem. Den järnbeslagna dörren i vapenhuset är troligen ursprunglig och det sägs att hålen i den är danska kulhål, troligtvis från det Nordiska sjuårskriget 1563-1570. Den danske befälhavaren Rantzau, under kung Fredrik II, skulle under det Nordiska sjuårskriget ha sänt en styrka ryttare mot Lidköping år 1566. Den svenske befälhavaren Erik Hindersson hade då dragit sig tillbaka. Han satte eld på staden för att danskarnas byte skulle bli så litet som möjligt. Danskarna härjade och brände på Kålland under sin vistelse i trakten och när de så småningom gav sig av pg. av svår rödsot bland soldaterna medförde de en stor del av det svenska artilleriet samt ett rikt byte. Kyrkans golv täcks av kalkstenshällar och år 1632 dekorerades väggarna och taken. På den tiden fanns ett sidoaltare som kallades "Ostaltaret". Här lades offergåvor från kvinnor som besökte kyrkan för första gången efter det de fött barn.

På 1800-talet vitkalkades väggarna och målningarna täcktes. Besökarna fick inte distraheras från prästens ord. De vackra målningarna har åter tagits fram och är i gott skick. De två kyrkklockorna dateras från 1747 och 1858. Den första göts i Skara och den andra i Stockholm. I kyrkan finns fyra vapensköldar från släkterna Stobée, Wingeflycht, Stiernsparre, Loos och Leijonbielke. Det finns även flera medeltida gravstenar bl. över Ingelus Petri, kyrkoherde död år 1687 och hans hustru död 1688. Det intilliggande sockenmagasinet byggdes på 1700-talet. Idag är ett stenmuseum inrett i byggnaden och där förvaras betydelsefulla fynd av romanska gravmonument s.k. Eskilstunakistor från 1000-talet. Kistorna upptäcktes i samband med kyrkans ombyggnation år 1925. Fynden visar att det förmodligen funnits en ännu äldre kyrka på platsen. En liljesten finns också bevarad i vapenhuset.

En välbevarad runsten finns inmurad i vapenhusväggen på utsidan av byggnaden. Texten på den lyder, enligt riksantikvarieämbetets skylt vid stenen: "Torkel satte denna sten efter sin son Gunne. Han stupade i striden, då Konungar kämpade". Enligt runforskare skulle ristningarna på stenen likna de på en dansk sten som åsyftar det legendomspunna slaget vid Svolder år 1000. Gunne skulle i så fall ha dödats i detta trekonungaslag. Uppgifterna om slaget är osäkra. Kungarna som åsyftas kan vara Olav Tryggvasson av Norge, Sven Tveskägg av Danmark och Olof Skötkonung av Sverige. Det har också spekulerats i att kungarna skulle ha varit Magnus Barfot och Inge Stenkilsson som angrep Kålland omkring år 1000. Även slaget vid Helgeå, troligen år 1026, har kommit på fråga. Man tror att Knut den store av Danmark och England försvarade Skåne mot sveakungen Anund Jakob och Olav Haraldsson av Norge.

Enligt en dansk runforskare skulle uttrycket ”, då Konungar kämpade” helt enkelt kunna syfta på ett krig mellan vikingahövdingar. Stenen sattes in på 1400-talet när vapenhuset byggdes. Var stenen stod innan den blev inmurad, vet man inte.

Enligt sägen skulle kyrkans torn ha fungerat som sjömärke för Vänerns sjöfarare förr i tiden. 1874 slog blixten ner i tornet och förstörde det. Vid återuppbyggnaden gjordes det tre meter kortare för man hade inte råd att bygga upp det till samma höjd. År 1926 byggdes tornet om och fick sitt nuvarande utseende.